

Passiv Drikking

Å bruke betegnelsen «passive alkoholmisbrukere» om barn med foreldre som er rusmisbrukere, blir helt feil, og dessuten er det stigmatiserende.

TEKST

May-Britt Gjengstø Utheim

PUBLISERT 5. august 2012

PASSIV DRIKING: Man kan ikke snakke om passiv drikking, som en parallell til passiv røyking, slik Tidsskriftets gjesteskribent Hanne Cecilie Widnes gjorde i aprilutgaven. May-Britt Gjengstø Utheim mener begrepsbruken er både stigmatiserende og upresis.

Foto: YAY Micro

DEBATT: ALKOHOLPOLITIKK

«Passiv drikking» var overskriften på innlegget til gjesteskribent Hanne Cecilie Widnes i aprilutgaven. Skal man da også kalle barn som lever med heroinmisbrukende foreldre for «passive narkomane»? – Mulighetene for stigmatiserende betegnelser på barn er uutømmelige, skriver May-Britt Gjengstø Utheim.

Er ditt barn en «passiv dranker» eller utsatt for «passiv drikking»? Hva, sier du? Ja, jeg stilte meg det samme spørsmålet da jeg på morgen-tv 21. juni hørte helseminister Anne-Grete Strøm-Erichsen bruke begrepet «passiv drikking» i lanseringen av en stortingsmelding om barn som vokser opp med alkoholmisbrukende foreldre. Kanskje har mange medlemmer av Psykologforeningen dette begrepet i sitt repertoar for lengst, men jeg hadde aldri hørt det før. Da jeg googlet «passiv drikking», fant jeg at Hans Olav Fekjær (nå Actis) har brukt begrepet i et innlegg i Europaparlamentet og flere andre steder, og Hanne Cecilie Widnes, generalsekretær i IOGT Norge og styremedlem i Actis har også brukt det flere steder, blant annet i Tidsskriftets gjesteskribentspalte i aprilutgaven. Fekjær gir den britiske helsedirektøren, Sir Liam Donaldson, æren for introduksjonen av begrepet passiv drikking.

Stigmatiserende

Begrepet passiv drikking brukes som en parallell til begrepet «passiv røyking», men det er etter min mening en vesensforskjell mellom passiv røyking og passiv drikking. Alle som er i et rom med en som røyker, trekker røyken ned i egne lunger, og forskning viser at det er skadelig på samme måte som «aktiv røyking». Heldigvis er det ikke slik at barn som lever med alkoholmisbrukende foreldre «drikker alkohol», selv om foreldrene gjør det.

Selvfølgelig er det skadelig for barn å vokse opp med alkoholmisbrukende foreldre, men skal man kalle barn som lever med heroinmisbrukende foreldre for «passive narkomane», og barn som vokser opp med foreldre som er kriminelle for «passive kriminelle»? Her er mulighetene for stigmatiserende betegnelser på barn uutømmelige i mine øyne. Jeg ser ingen positive implikasjoner for barn av alkoholmisbrukende foreldre ved at man kaller dem «passive drankere», eller satt på spissen: «passive alkoholmisbrukere». Heldigvis er det ikke som far så sønn, en nødvendig følge, selv om vi vet at det er en overhyppighet av rusmisbruk i noen familier.

Mister forklaringskraft

Flertallet av barn lever med foreldre og foresatte som nyter alkohol, med vekt på nytelsesaspektet. Et ikke ubetydelig antall barn lever med foreldre som misbruker alkohol slik at nytelsesaspektet er fullstendig forsvunnet, og konsekvensene kan være livsvarige for barna som vokser opp i alkoholikerhjem. Felles for dem alle er at de er utsatt for det helseministeren nå kaller passiv drikking. Men begrepet passiv drikking

skiller *ikke* mellom barn som lever i hjem som har en omgang med alkohol som overhodet ikke er skadelig for dem, og hjem der alkoholen er en daglig utfordring for barna. Begrepet skjærer alle over en kam, og det mister sin kraft som forklaring på skadelige virkninger av det å vokse opp med rusmisbrukende foreldre.

Jeg har selv vokst opp i et hjem med en alkoholmisbruker, og jeg føler meg rammet av en slik begrepsbruk. Selv var jeg svært bevisst på å holde meg unna alkohol i mange år under oppveksten og i tidlig voksenalder. Da er det temmelig urimelig at jeg skulle bære betegnelsen «passiv dranker». Det må finnes mer hensiktsmessige måter og bedre begreper som kan dekke skadene barn får som vokser opp med rusmisbrukende foreldre.

maybrittgjengstoutheim@gmail.com

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 49, nummer 8, 2012, side

TEKST

May-Britt Gjengstø Utheim